

เอกสารวิชาการ (Concept Paper)

กิจกรรมถอดบทเรียน

เรื่อง แนวทางป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน

ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

จัดทำโดย กลุ่มพุทธรักษา

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม

หลักสูตรการป้องกันอาชญากรรมกับการอำนวยความสะดวกในสังคม

Crime Prevention รุ่นที่ 6

สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

ประจำปี 2566

รายชื่อสมาชิกกลุ่มพุทธรักษา

1. นายจตุพร ธีราภรณ์
กองพัฒนาพตตินิสัย
กรมราชทัณฑ์
2. นายชวรัตน์ บุญปาน
กองคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
3. พันตำรวจตรีภิญโญ มีเปี่ยม
คณะนิติวิทยาศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
4. นางสาววณิชยา ศรีคำภา
กองบริหารและส่งเสริมเครือข่ายคุมประพฤติ
กรมคุมประพฤติ
5. นางสาววีระนัน ดังก้อง
สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 6
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
6. นายศิวัจน์ ชลวร
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
7. นางสาวศุภกาภรณ์ หาญบาง
กองนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
8. นางสมจุฑา ศักดิ์ศรีวิทยากุล
กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
9. นายสืบสม พิริยะสถิต
กลุ่มคดีปกครองและแพ่ง
สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันเยาวชนสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ง่ายและสะดวกมากขึ้นจากช่องทางการซื้อขายในสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทวิตเตอร์ (Twitter) ซึ่งมีการตรวจพบว่ามีบัญชีออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสารสนเทศสูงที่สุด โดยมีรายงานตลาดออนไลน์ของการซื้อขายสารสนเทศระบุว่าบัญชีออนไลน์ดังกล่าวนี้เกี่ยวข้องกับห้องที่กรุงเทพมหานครสูงที่สุด ดังนั้น กลุ่มพุทธรักษาจึงได้เสนอนวัตกรรมที่จะสามารถช่วยป้องกันการแพร่หลายของการโฆษณาเพื่อซื้อขายสารสนเทศในสื่อสังคมออนไลน์ได้ด้วยการจัดตั้งศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารสนเทศออนไลน์ซึ่งจะดำเนินโครงการนำร่องในกรุงเทพมหานคร โดยใช้หลักการสร้างฐานข้อมูลคำศัพท์หรือสิ่งแสดงแทนสารสนเทศที่ผู้จำหน่ายคิดค้นขึ้นมาเพื่อสื่อสารเฉพาะกลุ่มและนำส่งคลังคำศัพท์เหล่านี้ไปยังผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ให้ตรวจจับและระงับเนื้อหา ซึ่งอาจระงับได้ก่อนที่จะมีการเผยแพร่ เพื่อลดโอกาสการเข้าถึงสารสนเทศของเยาวชน รวมถึงการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในกรุงเทพมหานครที่จะช่วยเฝ้าระวังและรายงานเนื้อหาที่อาจเกี่ยวข้องกับสารสนเทศแก่ศูนย์ดังกล่าว ตลอดจนประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้แก่เยาวชนให้ห่างไกลจากสารสนเทศและส่งเสริมให้ผู้ปกครองสามารถกำกับดูแลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนได้ด้วยการเรียนรู้วิธีการควบคุมอุปกรณ์ของบุตรหลาน (Parental Control) นอกจากนี้ยังเสนอระบบการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ด้วยการติดตามตรวจจับการขนส่งพัสดุที่ลักลอบขนส่งสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังเชิงรุกและการพยากรณ์การขนส่งสารสนเทศในอนาคต ซึ่งจะสามารถช่วยป้องกันแก้ไขการซื้อขายสารสนเทศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้ด้วยการตัดโอกาสแห่งการกระทำความผิดตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

สารบัญ	หน้า
บทคัดย่อ	3
ส่วนที่ 1 บทนำ	5
1) หลักการและเหตุผล	5
2) วัตถุประสงค์	6
3) ขอบเขตของการศึกษา	6
4) คำจำกัดความหรือนิยามศัพท์	6
ส่วนที่ 2 เนื้อเรื่อง	7
1) ข้อเท็จจริง/สถิติที่แสดงถึงปัญหาอาชญากรรม	7
2) การวิเคราะห์ปัญหา	8
3) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาตามหลักการแนวคิดวิชาการที่เกี่ยวข้อง	10
4) วิธีการศึกษาและการวิเคราะห์วิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา	11
ส่วนที่ 3 นวัตกรรมการป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน	14
ส่วนที่ 4 บรรณานุกรม	18
ส่วนที่ 5 ภาคผนวก	20

ส่วนที่ 1 บทนำ :

1) หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ถือเป็นปัญหาและภัยร้ายแรงของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จากข้อมูลสรุปแนวโน้มสำคัญของสถานการณ์ยาเสพติดโลกในรายงาน World Drug Report 2022 โดยสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) (2022) พบว่า ผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2563 ทั่วโลกมีผู้ใช้ยาเสพติดประมาณ 284 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ของประชากรโลกในช่วงอายุ 15-64 ปี โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 26 ในห้วงทศวรรษที่ผ่านมา และมีการคาดการณ์ว่าผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 11 ภายในปี พ.ศ. 2573 โดยเฉพาะในประเทศรายได้ต่ำ นอกจากนี้ พบว่าวัยเยาวชนเริ่มมีการใช้ยาเสพติดสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ อาจเนื่องจากเป็นวัยที่ถูกชักจูงได้ง่ายและมีความอยากรู้อยากลอง อีกทั้งยังมีปัจจัยจากสภาพแวดล้อม สังคมหรือค่านิยมต่าง ๆ ที่เป็นแรงผลักดันให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้โดยง่ายและก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศตามมา ประกอบกับการค้ายาเสพติดผ่านช่องทางดิจิทัลและ Dark Web สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการขยายโครงข่ายการค้าไปยังแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และแพลตฟอร์มการซื้อขายออนไลน์ (E-commerce) มากยิ่งขึ้น โดยมีการใช้เทคโนโลยีทางการเงินรูปแบบใหม่และสกุลเงินดิจิทัล (Cryptocurrency) ในการซื้อขาย จากการปรับตัวของกลุ่มนักค้าที่อาศัยการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงิน ทำให้ตลาดการค้ายาเสพติดสำหรับรายย่อยสามารถเข้าถึงได้สะดวกมากขึ้น และมีรูปแบบที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565, หน้า 15-18) ทำให้มีการค้าและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้าปลีก เนื่องจากสามารถติดต่อโดยตรงกับนักค้ารายย่อย รวมถึงใช้บริการรับส่งพัสดุภัณฑ์และขนส่งสินค้าที่มีผู้ให้บริการอยู่หลายราย ยากต่อการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของเยาวชนบางส่วนเปลี่ยนมาใช้สารเสพติดแบบผสมผสานกันหลายชนิด และสามารถใช้สถานที่ทุกแห่งเป็นที่จัดปาร์ตี้รวมกลุ่มมั่วสุมเสพยาได้ เอื้อประโยชน์ต่อผู้ค้ายาเสพติดที่ต้องการผลกำไร และขยายกลุ่มลูกค้าให้กว้างขึ้น ส่งผลให้ราคายาเสพติดที่ผลิตได้ในภูมิภาค ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน คีตามีน มีราคาตกลงอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่ที่พบปัญหาการค้าและแพร่ระบาดยาเสพติดรุนแรงอยู่ในพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น โดยพบว่าพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีผู้ใช้งานบัญชีที่อาจเกี่ยวข้องข้องกับการซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด (กนิษฐา ไทยกล้า, 2566)

เยาวชนเป็นกลุ่มต้องเฝ้าระวังสูง แม้ว่าสัดส่วนของผู้ต้องหาคดีเสพยาและผู้เข้าบำบัดรักษาเสพยาเสพติดที่เป็นวัยเด็กและเยาวชนจะมีแนวโน้มลดลง แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูลคดีเด็กและเยาวชน จากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ่งชี้ให้เห็นว่า สัดส่วนคดีเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในระหว่างปี พ.ศ. 2559-2563 คือ ร้อยละ 42.3, 44.6, 50.1, 51.4 และ 52.1 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ร้อยละ 85

เป็นเพศชายมีอายุอยู่ระหว่าง 15-19 ปี และ 20-24 ปี ประเภทของยาเสพติดที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย คือ ยาบ้า ยาไอซ์ กัญชา กระท่อม เฮโรอีนและสารอื่น ๆ (อิติรัตน์ เหล่าคมพดุมจารย์, 2565, หน้า 787) ในขณะที่สถิติการเข้ารับ การบำบัดรักษาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน พบว่าในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 ผู้เข้าบำบัดรายเก่า มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอายุ 20-24 ปี ที่มีแนวโน้มในการเสพยาเสพติดมากที่สุด และประเภทยาเสพติด ที่มีแนวโน้มการเข้าบำบัดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ เฮโรอีน นอกจากนี้การใช้ยาเสพติดประเภทผสมหลายชนิด (Drug Cocktails) เป็นอีกหนึ่งแนวโน้มที่ควรเฝ้าระวังในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด, 2565, หน้า 23)

ดังนั้น กลุ่มพุทธรักษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการกระทำความผิดในการซื้อขาย สารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และเสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2) วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการกระทำความผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

3) ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเอกสารจากข้อมูลในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ งานวิจัย วารสาร บทความ และสื่ออื่น ๆ ทั้งในรูปแบบออนไลน์และเอกสาร เพื่อศึกษารูปแบบและพฤติกรรม ตลอดจนแนวทางและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน เฉพาะภายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

4) คำจำกัดความหรือนิยามศัพท์

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ตามความหมายของ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

สารเสพติด หมายถึง สารเคมี พิษ หรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพแล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยา เมื่อขาดยา มีความต้องการเสพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไป จะทรุดโทรมลง รวมถึงสารเคมีที่ใช้ในการผลิต ยาเสพติดให้โทษด้วย และรวมถึงสารประเภทกัญชา สารในบุหรี่ยาสูบ และสารอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติในลักษณะเดียวกัน

สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สื่อดิจิทัลที่ใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้ส่งสารสามารถแบ่งปันสารซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์หรือโปรแกรมประยุกต์ โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยตนเอง โดยผู้ใช้งานสามารถเป็นได้ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร และมีส่วนร่วมในการผลิตเนื้อหาขึ้นเองในรูปแบบของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้เกิดเป็นเครือข่ายทางสังคมที่อยู่บนสื่อออนไลน์ (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2553)

พื้นที่กรุงเทพมหานคร หมายถึง พื้นที่เขตกรุงเทพมหานครที่ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่จริง ซึ่งอาจจะตรงกับภูมิลำเนาตามข้อมูลทะเบียนบ้านของผู้ใช้งานนั้นหรือไม่ก็ได้

ส่วนที่ 2 เนื้อเรื่อง :

1) ข้อเท็จจริง/สถิติที่แสดงถึงปัญหาอาชญากรรม

ยาเสพติดภัยร้ายใกล้ตัวที่เข้ามาแพร่ระบาดในสังคมไทย โดยเฉพาะเยาวชนที่เสมือนเป็นกำลังและสมองของชาติ เนื่องด้วยปัจจุบันเยาวชนของไทยมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ซึ่งเยาวชนสามารถเข้าสู่สื่อที่อันตรายได้ง่ายโดยไม่ต้องยอมรับว่ายุคดิจิทัล สื่อเป็นสิ่งที่ยากต่อการควบคุมจึงเป็นช่องว่างในการเกิดอาชญากรรมและคดียาเสพติดอย่างมากมาย จะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ที่กระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดมักมีพฤติกรรมที่ไม่เกรงการลงโทษของกฎหมาย ทำให้เกิดเครือข่ายและตั้งกลุ่มโดยใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทางก่อความวุ่นวายในสังคม ก่ออาชญากรรมที่รุนแรงขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติที่จะต้องเสียกำลังคนและงบประมาณมากมายในการป้องกัน แก้ไข เยียวยา ปัญหาเหล่านี้

จากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันส่งผลให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปตามยุคสมัยโดยพบว่าเด็กและเยาวชนไทยในกลุ่มผู้มีอายุน้อยกว่า 22 ปี (Gen Z) มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยวันละ 8 ชั่วโมง 24 นาที (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2566) และมีข้อมูลว่าเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 13-17 ปี จำนวน 3.9 ล้านคน มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งเด็กและเยาวชนยังขาดวุฒิภาวะ มีความคิดคะนอง อยากรู้อยากลอง รู้เท่าไม่ถึงการณ์ง่ายต่อการถูกชักชวนให้กระทำผิด บ้างก็กระทำผิดเพราะต้องการเงินมาใช้จ่าย (กรมสุขภาพจิต, 2562) ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่าตัวยาเสพติดที่มีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดมากที่สุด คือ ยาบ้า (ร้อยละ 79.43) รองลงมาคือ ไอซ์ (ร้อยละ 5.71) ผีน (ร้อยละ 5.20) และ เฮโรอีน (ร้อยละ 4.37) ทั้งนี้ ในส่วนของยาบ้า พบว่า ผู้เข้าบำบัด ร้อยละ 26.34 เป็นเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี และในส่วนของไอซ์ มีผู้เข้าบำบัดเป็นเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี ถึงร้อยละ 16.55 (กระทรวงสาธารณสุข, 2565) จึงอาจนับได้ว่าปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนนั้นเป็นปัญหาสำคัญ

สำหรับการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนไทยยุคดิจิทัล จากข้อมูลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันในเรื่องของสื่อออนไลน์เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในเด็กและเยาวชนไทย เป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การกระทำผิดซ้ำ และแน่นอนเรื่องของการช่องทางคบหาเพื่อนทางสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนเก่า เพื่อนใหม่หรือแม้แต่เพื่อนที่รู้จักกันในสถานพินิจหรือเรือนจำสามารถเข้าถึงได้ง่าย และยากต่อการควบคุมในการนัดพบปะกัน หรือแม้กระทั่งการเห็นสินค้ายาเสพติดใหม่ ๆ ผ่านสื่อออนไลน์ อีกทั้งเมื่อพ้นโทษออกมา และได้กลับไปอยู่กับครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ประกอบกับการใช้ชีวิตกับในสภาพแวดล้อมเดิม ทำให้เด็กและเยาวชนหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำได้โดยง่าย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการกระทำผิดครั้งแรกแล้วพบว่า การกระทำผิดซ้ำจะมีพฤติการณ์คดีที่ร้ายแรงขึ้น เนื่องจากเด็กเริ่มไตร่ตรองและซังน้ำหนกในการกระทำผิด เพราะเห็นว่าเมื่อกระทำผิดเงื่อนไขคุมประพฤติก็อาจถูกศาลสั่งฝักอบรมได้ จึงเป็นเหตุผลที่ตัดสินใจกระทำผิดซ้ำในลักษณะที่รุนแรงขึ้น เพื่อให้คุ้มค่ากับการที่จะถูกศาลสั่งฝักอบรมอีกครั้ง

2) การวิเคราะห์ปัญหา

กลุ่มพุทธรักษาได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนโดยพิจารณาตามแนวคิดการใช้กรอบแนวคิด CHEERS ในการวิเคราะห์ ดังนี้

C คือ Community ปัญหาพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนนั้น ส่งกระทบทั้งด้านสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ โดยก่อให้เกิดปัญหาสังคมอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมในสังคมที่ส่วนใหญ่มีต้นเหตุมาจากสารเสพติด นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงที่การกระทำผิดจากท้องถนนหรือแหล่งมั่วสุมเดิมเป็นเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ถือเป็นช่องทางที่ทำให้การแพร่กระจายของสารเสพติดรวดเร็วและยากต่อการป้องกันปราบปรามมากยิ่งขึ้น

H คือ Harm หรือความรุนแรงของปัญหา มีความรุนแรงด้านสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะสุขภาพจิตของเยาวชน ที่ติดสารเสพติด ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ เกิดการประกอบอาชญากรรมตั้งแต่การลักทรัพย์ไปจนถึงความผิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตร่างกาย และสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นช่องทางการแพร่กระจายการซื้อขายสารเสพติดที่ก่อให้เกิดความรุนแรงของปัญหา กล่าวคือเป็นการเพิ่มจำนวนเยาวชนที่สามารถเข้าถึงสารเสพติดได้มากขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้จากข่าวสารปัจจุบันที่เยาวชนมีการทำร้ายร่างกายหรือฆ่าผู้อื่นด้วยเหตุที่มาจากสารเสพติดซึ่งสามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านสื่อสังคมออนไลน์

E คือ Expectation คือความหวังของกลุ่มเป้าหมายหรือสังคมที่มีต่อปัญหาพฤติกรรมกรรมการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนนั้น สังคมมีความคาดหวังให้เจ้าหน้าที่ของรัฐป้องกันปราบปรามการแพร่กระจาย

ของแหล่งซื้อขายสารเสพติดในสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนคาดหวังให้ผู้ปกครองและครูอาจารย์สร้างความตระหนักรู้ และควบคุมพฤติกรรมกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนไม่ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสารเสพติด

E คือ Events จากการศึกษารูปแบบและพฤติกรรมกรรมการทำความผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยการติดตามบัญชีรายชื่อผู้ที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการขายสารเสพติดตลอดปี พ.ศ. 2564 จำนวน 2,280 บัญชีรายชื่อ พบว่าผู้ขายกระจายอยู่ 45 จังหวัด โดยอาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด 585 บัญชีรายชื่อ ร้อยละ 26.6 รองมาคือ เชียงใหม่ 47 บัญชีรายชื่อ ร้อยละ 2.14 ชลบุรี 33 บัญชีรายชื่อ ทั้งนี้ พฤติกรรมการทำความผิดสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

- **การเปิดบัญชีสื่อสังคมออนไลน์และการเสนอขายสารเสพติด** ผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการขายสารเสพติด มีการเปิดบัญชีรายชื่อที่ลงทะเบียนในแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ โดยพบว่า มีทั้งผู้ขายรายใหม่ และผู้ขายรายเก่าที่ลงทะเบียนไว้ก่อน นอกจากนี้ยังมีผู้ขายที่เป็นบัญชีรายชื่อเดิมที่เคยถูกปิดและกลับมาเปิดใหม่ (กนิษฐา ไทยกล้า, 2565, หน้า 20-31) โดยลักษณะการขาย ได้แก่ 1) การขายส่งอย่างเดียว 2) การขายส่งและการขายย่อย 3) รับตัวแทนขาย 4) รับคนส่งยอด ตัวสารเสพติดที่มีการขายในสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ ไอซ์ ยาบ้า ยาอี คีตามีน กัญชา เฮโรอีน โคเคน LSD ยารักษาโรคที่สามารถนำไปใช้ในทางที่ผิด เห็ดเมา ดีเอ็มที (DMT) ลักษณะบรรจุภัณฑ์ตามชนิด และปริมาณสารเสพติดที่ขาย ราคาสารเสพติดมีความผันผวนขึ้น-ลงตามชนิดของสารเสพติด ราคาตลาด การส่งเสริมการขาย และปริมาณความต้องการของผู้ซื้อ

- **วิธีการติดต่อซื้อขายสารเสพติด** กระทำผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ โดยการโพสต์ภาพ หรือข้อความและสัญลักษณ์ อีโมจิต่าง ๆ มาใช้แทนคำสำหรับการขายสารเสพติดที่นอกเหนือจากคำเรียกทั่วไป มีลักษณะเป็นการเชิญชวน ทำหาย หรืออวดอ้างสรรพคุณที่ผิด ๆ อวดอ้างคุณภาพ และอาการที่ได้รับหลังเสพว่าดี ดีดกว่า การโพสต์ข้อความหรือภาพเคลื่อนไหวของอุปกรณ์ วิธีการเสพสารเสพติด เพื่อให้ผู้เสพเกิดความรู้สึกอยากเสพ รวมถึงการรีวิวอาการขณะที่เสพ ทำให้เพิ่มโอกาสในการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่กำลังจะตัดสินใจซื้อในแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ อาทิเช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ติ๊กต็อก และมีการนัดหมายเพื่อติดต่อซื้อขาย ตกกลางราคาผ่านแพลตฟอร์ม อาทิเช่น ไลน์ แมสเซ็นเจอร์ ตัวอย่างเช่น

"...ตัวเล็ก 50 เม็ด 1,500 100เม็ด 2,500 1ถุง 3,500 5ถุง 14,500 1ลูก 18,500 แสกนคิวอาไค้ด ส่งจริง ชัวร์ มีกลุ่มให้เช็คเครดิตก่อนจบงาน..."

"...น้ำแข็ง งานรับประกันขนหัวลูก ชาเขียว 1g800฿ 2g1,500฿ 5g3,000฿ 10g5,000฿

ID: joker y1a ต้องการตัวไหนคลิกลิ้งค์ เครดิตรีวิวมัเต็ม #หางาน #สายไฮ #ไฮคูล #น้ำแข็ง #ไฮเจียน #ไฮนิว #สายควัน #สายหลอน #สายติด #ไอซ์ #hicool #ตัวใหญ่..."

"...มาแล้วจ้า งาน hi blue สำหรับคนที่ชอบงานแรงๆ แต่ราคาก้อแรงตามคุณภาพงานนะค่ะ 1G=1800

2G=3500 งานมารอบนี้ยังไม่เยอะนะค่ะ เพราะมันแพง กทม ส่ง เก็บปลายทางได้ค่ะ ตจว โอนจ่ายก่อนค่ะ
#ไฮคูล #สายไฮ #สายhi #hicoo #สายดิ่ง #สายควัน #สายติด #สายเจียน #ไฮแล้วเจียน #ขายไฮบลู #ขายน้ำแข็ง..."

"...พร้อมส่งค่ะ อันเก่ารังับ ประวัติไม่เคยเสีย พร้อมส่งค่ะเข้าราคาทักไลน์มานะ ไลน์ 2ndrไม่ชนมือ ไม่มี
ปลายทางส่งแค่ กทม.ปริมณฑลเท่านั้น ส่งGarb ค่ะ #ไฮแล้วเจียน #ไฮคูล #ไฮเจียน #ตัวใหญ่ #สายไฮ #สายติด #
สายควัน #hicool #ไฮ #ฟิวไฮ #น้ำแข็ง #ไฮลอย #ไฮนิ้ว #ไฮคูล #สายดิ่ง #ไอซ์ #เจียน..."

"...มันคือแป้งงงง แบ่งบิลละ 30.g 3xxx บาทครับ ของจริงไม่พูดเยอะ เคดิตมีคู่ได้ สนใจDM มาครับ วันรุ่น
#ขาว #แบ่ง #แป๊ะ #แป๊ะ #เฮ #เฮโรอื่น #สิงโตเหยียบโลก..."

- **การชำระเงินและการขนส่ง** มีการจ่ายเงินโดยวิธีการ โอนอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง หรือคริปโทเคอเรนซี เก็บ
เงินปลายทาง และการจ่ายเงินสด และรับยา/สารเสพติด ผ่านทางพัสดุภัณฑ์ทางไปรษณีย์หรือบริษัทเอกชน การไปส่ง
เองให้ถึงมือผู้ซื้อและใช้วิธีวางหรือโยนตามจุดนัดหมาย ทั้งนี้รูปแบบและพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น สามารถอนุมาน
รูปแบบและพฤติกรรมการซื้อขาย สารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้ว่าเป็นใน
รูปแบบและพฤติกรรมเดียวกัน เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายยาเสพติดย่อมใช้รูปแบบและพฤติกรรมแบบ
เดียวกัน โดยเยาวชนซึ่งมีอัตราการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากกว่าวัยอื่น ๆ ดังนั้นก็ย่อมมีโอกาสและความเสี่ยงในการใช้
สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ผิดมากกว่าเช่นเดียวกัน

R หรือ Recurrent การเกิดซ้ำของบัญชีสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหากบัญชี
ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดถูกปิดหรือลบไป ผู้จำหน่ายและผู้ซื้อก็สามารถสร้างใหม่ได้ตลอดเวลา

S คือ Similarity ปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกับปัญหาการเผยแพร่และจำหน่ายสื่อลามกอนาจารเด็ก
ออนไลน์ที่มีลักษณะเชิญชวนให้เข้ากลุ่มลับและดาวน์โหลดสื่อดังกล่าว โดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทน

3) การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาตามหลักการแนวคิดวิชาการที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มพุทธรักษาได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการซื้อขายสารเสพติดของเยาวชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยทฤษฎี
อาชญาวิทยา โดยพบว่าสาเหตุหลักมาจากปัจจัยด้านตัวเยาวชนเองที่อาจมีความอยากรู้อยากลองหรือพฤติกรรมเลียนแบบ
และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสังคมที่เยาวชนอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถทำให้เยาวชนมี
ค่านิยม ความคิดความเชื่อ และการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรในการซื้อขายสารเสพติดได้อย่างง่ายดาย ทั้งนี้ ตามทฤษฎี
พันธะทางสังคมของทราวิช เฮอร์ซึ สรุปลไว้ว่าเยาวชนที่มีพันธะทางสังคมหรือมีความผูกพันทางสังคมน้อยจะมีแนวโน้มที่จะ
มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนำไปสู่การกระทำความผิด เพราะไม่มีความผูกพัน ขาดข้อผูกมัด ไม่มีการเข้าร่วมกิจกรรม และมีความ
เชื่อที่ไม่ถูกต้อง โดยเฮอร์ซึได้นำเสนอทฤษฎีควบคุมทางสังคมมาอธิบาย โดยมีใจความสำคัญว่า บุคคลที่มีความผูกพัน
กับองค์กรหรือกลุ่มในสังคม เช่น โรงเรียน เพื่อนฝูง มักมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำความผิด หลักสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ
ความผูกพันกับสังคมหรือพันธะทางสังคม ภายใต้อสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมเยาวชนที่เบี่ยงเบนไปสู่การกระทำความผิด

เป็นผลมาจากพันธะต่อสถาบันทางสังคมที่อ่อนแอหรือถูกทำลายลง จึงทำให้เยาวชนหันมาพึ่งสารเสพติดโดยหาซื้อจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการแพร่กระจายของการเสนอขายสารเสพติดจำนวนมากอยู่แล้วและสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย โดยพรชัย ชันดี และคณะ (2558) ได้สรุปองค์ประกอบของพันธะทางสังคมไว้ ได้แก่ ความผูกพัน ข้อผูกมัด การเข้าร่วม และความเชื่อ

นอกจากนี้ ทฤษฎีการเร้าอารมณ์ (Arousal Theory) ของ Larry Siegel ยังกล่าวว่า เยาวชนกระทำผิดเพราะต้องการปลุกใจตนเอง เป็นการแสดงความสามารถที่จะก่อให้เกิดความอกันขวัญแวมและการกระทำนั้นนำไปสู่ความพอใจในทันที สาเหตุอาจเป็นเพราะพันธุกรรมหรือสภาพแวดล้อม หรืออาจเกิดจากการปฏิบัติการของสมองที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดลอม อีกทศนะหนึ่งก็ว่าผู้มีการเด็นของหัวใจอยู่ในระดับต่ำมักจะทำผิด เพราะต้องการการกระตุ้น เพื่อก่อให้เกิดการปลุกใจตนเอง กล่าวรวมความว่า สาเหตุของการกระทำผิดเกี่ยวกับสารเสพติดของเยาวชน มีทั้งปัจจัย ทางสมอง หัวใจ พันธุกรรม สิ่งแวดลอม (Siegel, 2017)

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory) โดยเอ็ดวิน เอช ชัทเทอร์แลนด์ และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา มีสมมุติฐานว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เหมาะสม โดยมีกระบวนการทางสังคม ได้แก่ การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากร การติดต่อสื่อสาร ความใกล้ชิดสนิทสนม และค่านิยม (พรชัย ชันดี และคณะ, 2558) โดยสื่อสังคมออนไลน์สามารถเป็นช่องทางให้เยาวชนเรียนรู้พฤติกรรมการใช้สารเสพติดและมีการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มผู้จำหน่ายและผู้ซื้อสารเสพติดได้อย่างสะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้ เยาวชนยังมีพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบที่กระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนแล้วได้รับการเสริมแรง จะมีโอกาสได้รับการลอกเลียนแบบมากยิ่งขึ้น (พรชัย ชันดี และคณะ, 2558) ซึ่งตัวแบบดังกล่าวอาจอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความสนใจของเยาวชนในการเข้าถึงสารเสพติดมากขึ้น

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) สามารถนำมาอธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการซื้อขายสารเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย ผู้กระทำความผิด (ผู้จำหน่าย) เหยื่อ (เยาวชนผู้ซื้อ) และโอกาส (การซื้อขายในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์) ดังนั้น กลุ่มพุทธรักษาจึงมุ่งเน้นการป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อขายสารเสพติดออนไลน์ด้วยการลดโอกาสในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นโอกาสในการเผยแพร่สื่อโฆษณาหรือโพสต์ที่เสนอขายสารเสพติด และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เยาวชนไม่ให้ตกเป็นทาสของสารเสพติด

4) วิธีการศึกษาและการวิเคราะห์หวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คณะผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สถิติ กฎหมาย คำสั่ง ประกาศ บันทึก หนังสือ รายงานวิจัย เอกสารการวิเคราะห์ บทความวิชาการ และข่าวจาก

แหล่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลระดับทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในการหาแนวทางป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์หัตถ์พหุภาคีเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา พบว่า พฤติกรรมการกระทำความผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนี้

กลุ่มพุทธรักษาพบว่าสื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เยาวชนเข้าถึงสารเสพติดได้อย่างสะดวกมากขึ้น โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2565) ได้ระบุไว้ในรายงานการสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ในปี 2565 ว่า เด็กและเยาวชนไทย อายุ 9-18 ปี มากกว่าร้อยละ 85 ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทุกวันหรือเกือบทุกวัน โดยร้อยละ 81 มีแท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟนเป็นของตัวเอง และร้อยละ 64 สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายหรือมีอินเทอร์เน็ตที่บ้าน ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนไทยมีความเสี่ยงต่อการถูกโน้มน้าวหรือชักจูงไปในทางที่ผิด รวมถึงเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมด้วย สอดคล้องกับดัชนีความปลอดภัยออนไลน์ของเด็กและเยาวชนที่ระบุว่าเด็กและเยาวชนมีแท็บเล็ตหรือ สมาร์ทโฟนเป็นของตัวเองมีประโยชน์ในการเพิ่มการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การเสพติดอินเทอร์เน็ตหรือเสี่ยงภัยจากสื่อสังคมออนไลน์ได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งภัยจากสื่อสังคมออนไลน์นั้นก็รวมถึงภัยยาเสพติดด้วย (DQ Institute, 2020)

ทั้งนี้ กลุ่มพุทธรักษาได้วิเคราะห์ว่า การใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนนั้นมิสาเหตุหนึ่งที่เกิดขึ้นมาจากความสะดวกในการซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน เนื่องจากพบว่าเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดและสื่อสังคมออนไลน์ได้ถูกใช้ประโยชน์เป็นช่องทางในการโฆษณาเชิญชวนและซื้อขายสารเสพติดอย่างกว้างขวาง โดยรายงานการตลาดและการขายยาเสพติดบนโลกอินเทอร์เน็ต ปี 2565 พบว่าสถิติการขายยาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการแพร่กระจายยาเสพติดด้วยการโพสต์ขายและเชิญชวนผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เข้าร่วมเป็นเครือข่ายยาเสพติด โดยพบว่ามีการโพสต์ขายยาเสพติดกลุ่มสารกระตุ้นแอมเฟตามีน ได้แก่ ไอซ์ ยาบ้า ยาอี มากกว่าสารเสพติดประเภทอื่น และในปี 2565 มีจำนวนบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่ขายยาเสพติดเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ประมาณร้อยละ 24 (ปี 2565 จำนวน 2,325 บัญชี ปี 2564 จำนวน 2,280 บัญชี ปี 2563 จำนวน 1,875 บัญชี) นอกจากนี้ยังพบว่าสัดส่วนผู้ขายยาเสพติดออนไลน์เพิ่มขึ้นเป็น 4.2 บัญชีต่อ 1 แสนบัญชี จากปี 2564 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ 4.0 บัญชี และปี 2563 ที่ 3.6 บัญชีต่อ 1 แสนบัญชี (กนิษฐา ไทยกล้า, 2566) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการขายยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้บัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่ขายยาเสพติดในอัตราร้อยละ 86.7 เป็นบัญชีในแพลตฟอร์มทวิตเตอร์ (Twitter) รองมาคือแพลตฟอร์ม Facebook และ Line โดยพื้นที่ที่พบการกระทำความผิดมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่กรุงเทพมหานคร และชนิดของยาเสพติดที่นิยมโพสต์ขายมากที่สุด ได้แก่ ไอซ์ กัญชา ยาบ้า และมีสารเสพติดรูปแบบใหม่ เช่น DMT, 2CB,

Happy Water ที่มีแนวโน้มในการซื้อขายเพิ่มขึ้น โดยสื่อสังคมออนไลน์อำนวยความสะดวกให้กับผู้ซื้อและขายได้โดยตรงผ่านการส่งข้อความ (Direct Message) และโอนเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคาร (Mobile Banking) และมีการจัดส่งยาเสพติดด้วยบริษัทขนส่งเอกชน (กนิษฐา ไทยกล้า, 2566) จึงทำให้ราคายาเสพติดมีแนวโน้มถูกลง นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ขายได้มีการหลบเลี่ยงการตรวจสอบการกระทำผิดของผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการใช้คำแสลง ศัพท์เฉพาะกลุ่ม ภาษาชื่อเรียก สัญลักษณ์อิโมจิต่าง ๆ แทนชนิดยาเสพติด และแทนคำที่เกี่ยวข้องกับการขายยาเสพติด (กนิษฐา ไทยกล้า, 2565) ซึ่งข้อมูลที่กลุ่มพุทธรักษาได้ค้นพบเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงปัญหาการซื้อขายสารเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งมีเด็กและเยาวชนเป็นผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชน เนื่องจากพบว่า กลุ่มผู้ใช้งานทวิตเตอร์ (Twitter) หลัก คือ กลุ่มอายุ 16-29 ปี ในขณะเดียวกัน บัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการขาย ยาเสพติดมากที่สุดก็ได้แก่ ทวิตเตอร์ (Twitter) เช่นกัน (กนิษฐา ไทยกล้า, 2566) จึงสะท้อนให้เห็นว่าผู้ขายยาเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์นิยมเจาะกลุ่มลูกค้าเยาวชน เนื่องจากง่ายต่อการเข้าถึง และเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง อีกทั้งยังมีพื้นที่ที่มีการปกปิดตัวตนในการสนทนาและติดต่อสื่อสารเพื่อการซื้อขายยาเสพติดที่เพิ่มมากขึ้นและยากต่อการตรวจสอบอีกด้วย เช่น เทเลแกรม (Telegram) ดิสคอร์ด (Discord) วีเค (VK) เป็นต้น โดยรัฐบาลมีความเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการกวาดล้างยาเสพติด ในปี พ.ศ. 2566 มีการใช้งบประมาณในการกวาดล้างและปราบปรามยาเสพติดกว่า 1,955,000,000 บาท แม้จะใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการดำเนินการ แต่ปัญหายาเสพติดไม่ได้ลดลงเลย กลับทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565)

ส่วนประเภทของสารเสพติดใหม่ ๆ ที่มีการซื้อขายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ สารเสพติดที่ใช้ในการสังสรรค์ (Club Drugs) ซึ่งเป็นการนำยาเสพติดหรือสารเสพติดหลายชนิดมาผสมในอัตราส่วนที่ไม่ตายตัว เพื่อมุ่งหวังฤทธิ์ที่รุนแรงขึ้น เช่น HAPPY WATER กาแฟของผสมยาอีและอิริมินไฟว์ คีตามีน แอลเอสดี เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชนซึ่งเข้าใจผิดว่าเป็นยาเพิ่มความสุข ไม่เป็นอันตราย หรือไม่มีผลข้างเคียงร้ายแรง นอกจากนี้ยังพบว่ามีผู้ใช้ยาในทางที่ผิด โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ใช้ยาในกลุ่มแก้แพ้ แก้ปวด เช่น ทรามาดอล และโปรโคดิล ไดอะซีแพม อัลปราโซแลม โรฮิบนอล ในทางที่ผิด โดยผสมเป็นยาลิ้นฟ้าในลักษณะยาเสียสาว แล้วผสมกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยพบพฤติกรรมกรลักลอบมั่วสุมเสพยาเสพติดและการซื้อขายยาเสพติดผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้น โดยโพสต์อธิบายสรรพคุณ การตั้งราคาจำหน่ายในราคาต่ำ การแสดงวิธีใช้ยาเสพติดแบบผสมผสาน โดยพบเด็กและเยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมกรเสพจากคลิปวิดีโอใน YouTube รวมถึง พบการลักลอบจำหน่ายกัญชาในรูปแบบสารสกัดที่ผิดกฎหมายจากการปลดกัญชาออกจากยาเสพติด ประเภท 5 โดยมีเด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้อง เนื่องจากการเข้าถึงกัญชาสามารถทำได้ง่ายขึ้น และนำไปสู่การใช้ยาเสพติดประเภทอื่นที่มีฤทธิ์ที่รุนแรงกว่า และอาจได้รับผลกระทบจากการใช้กัญชาอย่างรุนแรง ได้แก่ การใช้ยาเสพติดเกินขนาด ทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ ทำร้ายบุคคล

ในครอบครัว เฝ้าบ้าน ทำลายทรัพย์สิน พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม หรือทำให้ผู้เสียหายเสียชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2566, หน้า 16-17)

ส่วนที่ 3 นวัตกรรมการป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน

ตามส่วนที่ 2 ข้างต้น สาเหตุหลักของปัญหาการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คือการเสนอขาย มีรูปแบบและพฤติกรรมที่หลบเลี่ยงการตรวจสอบการกระทำผิดจากผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการใช้คำแสลง ศัพท์เฉพาะกลุ่ม ภาษาชื่อเรียก สัญลักษณ์อิโมจิต่าง ๆ แทนชนิดยาเสพติด และแทนคำที่เกี่ยวข้องกับการขายยาเสพติด โดยมีการใช้บัญชีทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นหลัก ซึ่งกลุ่มเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มผู้ใช้งานทวิตเตอร์ (Twitter) มากที่สุด โดยชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันธนาคารหรือเงินสกุลดิจิทัล จากนั้นมีการจัดส่งสารเสพติดให้แก่เยาวชนผ่านบริษัทขนส่งพัสดุ รวมถึงบริษัทที่ให้บริการจัดส่งอาหารและพัสดุด่วน

กลุ่มพุทธรักษาจึงขอเสนอนวัตกรรมการป้องกันการซื้อขายสารเสพติดบนสื่อสังคมออนไลน์ คือ “การตั้งศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์” ซึ่งจะมีรายละเอียด ดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.1 ให้หน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดตั้งศูนย์ฯ และดำเนินการตามภารกิจของศูนย์ฯ

1.2 ให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่กำกับดูแลการขนส่งพัสดุ และ/หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) แบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามภารกิจของศูนย์ฯ

2. จัดตั้งศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์

แนวทางการการจัดตั้งศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในระยะแรก (Phase 1) ซึ่งเป็นโครงการนำร่อง (Pilot Project) เพื่อรับข้อมูลการรายงานเบาะแสจากผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสารเสพติดมากที่สุด แยกออกมาจากศูนย์รับแจ้งเบาะแสยาเสพติดของ ป.ป.ส. แต่ยังคงเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับระบบเดิมที่มีอยู่ เพื่อเพิ่มช่องทางการรับรายงานเบาะแสให้มากขึ้น ซึ่งไม่ถือเป็นการซ้ำซ้อนกัน เพราะศูนย์รับแจ้งเบาะแสยาเสพติดเดิมสามารถประสานข้อมูลที่ได้รับแจ้งมายังศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้กรณีที่พบว่ามีเกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์ โดยการใช้งานระบบของศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์จะมีการเชื่อมโยงเข้ากับฐานข้อมูลและระบบ Traffy Fondue (ทราฟฟี ฟองดูว์) เพื่อเปิดรับเรื่องราวร้องเรียนและแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครเป็นลำดับแรก โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตามข้อ 1 กับกรุงเทพมหานคร และสร้างเครือข่าย

อาสาสมัครเผ่าระวางภัยและยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ใช้ Traffy Fondue เป็นตัวเชื่อมโยงข้อมูลการรับแจ้งเบาะแส ด้วยการเปิด Feature สำหรับการรับแจ้งเบาะแส/ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดออนไลน์จากประชาชนและส่งต่อข้อมูลมายังระบบของศูนย์ฯ โดยฐานข้อมูลเป็นของศูนย์ฯ ซึ่งถือเป็นการบูรณาการด้านข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานที่มีภารกิจหลักและรอง) ตลอดจนประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มเครือข่ายการเผ่าระวางการซื้อขายสารเสพติดในสื่อสังคมออนไลน์ในระดับพื้นที่กรุงเทพมหานครผ่านทั้งช่องทางการสื่อสารออนไลน์และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้วยการลงพื้นที่จริง ควบคู่กันไปกับการสร้างความตระหนักรู้เท่าทันภัยยาเสพติดให้แก่เยาวชน โดยความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและผู้นำชุมชน ตลอดจนใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือคนดัง (Influencers) ในสื่อสังคมออนไลน์ทุกช่องทาง มาช่วยในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงโครงการและสร้างความตระหนักรู้เพื่อต่อต้านยาเสพติด จากนั้นจึงขยายพื้นที่ดำเนินโครงการของศูนย์ฯนี้ไปยังจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศไทย

3. ภารกิจของศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์

3.1 ศึกษารูปแบบการหลบเลี่ยงการการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ศึกษารูปแบบการหลบเลี่ยงการการซื้อขายสารเสพติด จากการใช้คำแสลง ศัพท์เฉพาะกลุ่ม ภาษาชื่อเรียก สัญลักษณ์โมจิต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจมีการนำระบบปัญญาประดิษฐ์ในการค้นหาและคัดกรองคำศัพท์ บทสนทนา โพสต์ หรือคำสำคัญที่เกี่ยวกับการขายหรือโฆษณาเชิญชวนให้ซื้อสารเสพติดในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บครอว์เลอร์ (Web Crawler) หรือ Social Media Scaper ซึ่งการศึกษารูปแบบนี้จะส่งผลให้ศูนย์ฯ สามารถรวบรวมคลังคำศัพท์ Word List ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการซื้อขายสารเสพติดออนไลน์ เพื่อนำส่งให้แก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับการตรวจสอบและระงับการแพร่หลายของเนื้อหา ตลอดจนวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้มของประเภทสารเสพติดที่มีการซื้อขายกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Twitter Facebook Instagram TikTok และ VK โดยเบื้องต้นศูนย์ฯ จะอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานเบาะแสของเครือข่ายผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นอาสาสมัครเผ่าระวางการซื้อขายสารเสพติดตามข้อ 2 ประกอบการคัดกรองของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ในการรวบรวมข้อมูลและรายงานไปยังผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ แต่หากมีงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ ศูนย์ฯ จะสามารถพัฒนาระบบปัญญาประดิษฐ์คัดกรองและตรวจจับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดของศูนย์ฯ เองด้วย เพื่อลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ และเพิ่มเครื่องมือในการตรวจจับเนื้อหาในเชิงรุกมากขึ้น

3.2 ตรวจสอบเนื้อหาในสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสารเสพติด และแจ้งผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ ให้ลบบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่ตรวจพบถึงการกระทำผิด

โดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษารูปแบบการกระทำผิดและการรับแจ้งเหตุเบาะแสจากผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งผู้ใช้งานทั่วไปและเครือข่ายอาสาสมัครเผ่าระวางการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนระบบปัญญาประดิษฐ์ที่พัฒนาขึ้นโดยศูนย์ฯ ทำการตรวจสอบและคัดกรองเนื้อหาในสื่อสังคมออนไลน์ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการซื้อขายสารเสพติด และแจ้งผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ให้ลบบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่ตรวจ

พบถึงการกระทำผิด ทั้งนี้ ปัจจุบันมีการดำเนินการลบหรือปิดกั้นบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการกระทำที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ บางฉบับ เช่น การกระทำความผิดเรื่องอาหารและยา และการกระทำความผิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แต่อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ยังไม่มีการดำเนินการลบหรือปิดกั้นบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการกระทำที่ผิดกฎหมายฐานค้ายาเสพติดที่ชัดเจนอย่างเป็นทางการใด ดังนั้นภารกิจของศูนย์ในข้อ 3.2 นี้ จึงเป็นนวัตกรรมที่น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการลดโอกาสในการกระทำความผิดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ยังเปิดช่องทางการประสานข้อมูลสำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายไว้โดยเฉพาะ เช่น Law Enforcement Online Requests ของ Facebook หรือ Law Enforcement Request ของ Twitter ทำให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสามารถส่งรายงานหรือข้อมูลให้แก่ผู้ให้บริการ เพื่อตรวจสอบและระงับการแพร่หลายของบัญชีออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้

ทั้งนี้ ระบบปัญญาประดิษฐ์ตามข้อ 3.1 และ 3.2 จะถูกนำมาใช้ทั้งในการศึกษารูปแบบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เก็บรวบรวมคลังคำศัพท์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลเป็น Word List เพื่อส่งให้แก่ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้พิจารณาดำเนินการระงับการเผยแพร่เนื้อหา ซึ่งจะช่วยในขั้นตอนคัดกรองและระงับเนื้อหาก่อนเผยแพร่ของระบบสื่อสังคมออนไลน์ และช่วยในการคัดกรองตรวจจับเนื้อหาที่มีอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์แล้ว ให้ได้รับการตอบสนองด้วยการระงับการเผยแพร่และดำเนินการต่อบัญชีออนไลน์ ซึ่งอาจจะสามารถเชื่อมโยงไปสู่การระบุตัวตนผู้กระทำความผิดและนำตัวมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้ต่อไป

3.3 ประชาสัมพันธ์สร้างเสริมความตระหนักรู้และช่องทางการแจ้งเบาะแส ดังนี้

(1) ประชาสัมพันธ์และเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการกำกับดูแลพฤติกรรมกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน โดยใช้โหมดผู้ปกครอง (Parental Control Mode) ที่จะสามารถกำกับติดตามการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารของเยาวชนได้ เช่น การเข้าถึงเว็บไซต์หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสารเสพติด เพื่อที่จะได้เข้าไปป้องกันไม่ให้บุตรหลานของตนมีการใช้สารเสพติดที่เพิ่มขึ้นด้วยการพูดคุยเปิดใจและนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา หรือสามารถระงับขัดขวางการซื้อขายหรือการขนส่งสารเสพติดได้

(2) ใช้เป็นช่องทางให้ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์สามารถช่วยรายงานเนื้อหาที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การซื้อขายสารเสพติดในโลกออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นโพสต์ โฆษณาเชิญชวน กลุ่มลับ หรือสื่อในรูปแบบอื่น ๆ แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและผู้ให้บริการ เพื่อการติดตามจับกุมและการระงับการแพร่หลายของเนื้อหาเหล่านั้น โดยอาจใช้แชทบอตออนไลน์ที่สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้งานที่เข้ามารายงานเบาะแส ตลอดจนให้คำปรึกษาหรือขอแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้ใช้งาน ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการแจ้งเบาะแสดังเดิมที่มีเพียงสายด่วนหรือเว็บไซต์ทั่วไป

3.4 จัดทำระบบฐานข้อมูล

จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ขาย ผู้ซื้อ ราคายาเสพติด และการตลาดออนไลน์ในการซื้อขายยาเสพติด
อย่างเป็นระบบ และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันแบบ Real Time ระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน โดย
ดำเนินการดังนี้

(1) วิเคราะห์แนวโน้มและสถานการณ์การซื้อขายยาเสพติดในสื่อสังคมออนไลน์จากการเชื่อมโยงกับ
เทคโนโลยีด้านแผนที่ จัดทำแผนที่อาชญากรรม (Crime Mapping) โดยใช้ระบบข้อมูลทางภูมิศาสตร์ เพื่อระบุตำแหน่ง
แสดงพิกัดจุดเกิดเหตุ อาทิเช่น พิกัดผู้ซื้อ พิกัดผู้ขาย พิกัดการรับส่งยาเสพติด ฯลฯ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากระบบ
ฐานข้อมูลที่จัดเก็บไว้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลด้านอัตราการเกิดแนวโน้มและสถานการณ์ เพื่อเฝ้าระวังการซื้อขาย
ยาเสพติดของเยาวชนในสื่อสังคมออนไลน์ และเพื่อประโยชน์ในด้านการสืบสวนขยายผลจับกุมเชื่อมโยงเครือข่ายนักค้ายา
ยาเสพติดที่เกี่ยวข้อง ในสื่อสังคมออนไลน์ในพื้นที่กรุงเทพมหานครต่อไป

(2) ประสานผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ให้พิจารณามีมาตรการการป้องกัน และ/หรือ
ปิดกั้นบัญชีการซื้อขายยาเสพติด โดยการจัดส่ง Word List ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายยาเสพติดผ่านช่องทางการ
ประสานงานเฉพาะเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายไปยังผู้ให้บริการได้พิจารณาลบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและนำเข้าคำสำคัญ
เหล่านี้เข้าสู่ระบบปัญญาประดิษฐ์ในการคัดกรองและระงับการแพร่หลายของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทันที
เมื่อระบบคัดกรองตรวจพบ โดยหากมีงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ ศูนย์ฯ จะสามารถพัฒนาระบบ
ปัญญาประดิษฐ์คัดกรองและตรวจจับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของศูนย์ฯ เองด้วย เพื่อช่วยเหลือผู้ให้บริการ
ในการตรวจคัดกรองและรายงานเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้แก่ผู้ให้บริการในการระงับการเผยแพร่เนื้อหานั้น

(3) ใช้งานประกอบการดำเนินการของส่วนงาน/หน่วยงานอื่น ดังต่อไปนี้

(3.1) ส่วนงานด้านการออกนโยบายการบังคับใช้กฎหมายและป้องกันปราบปรามการซื้อขาย
ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ บนโลกออนไลน์ที่อาจนำไปสู่การใช้ยาเสพติดที่มีฤทธิ์รุนแรง ซึ่งมีส่วนในการกระตุ้น
ให้เด็กและเยาวชนหันมาใช้ยาเสพติดมากขึ้น เช่น การจำหน่ายกัญชาหรือบุหรี่ไฟฟ้าในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

(3.2) ส่วนงานด้านการสืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในการติดตามจับกุมและดำเนินคดี
แก่ผู้กระทำความผิด และการป้องกันปราบปรามเชิงรุก ทั้งด้านการตรวจจับ การสืบสวน และการปฏิบัติการอำพราง
ในสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ เพื่อติดตามจับกุมผู้กระทำความผิด ตลอดจนดำเนินมาตรการทางการเงิน เพื่อตัด
วงจรและเส้นทางธุรกรรมของเครือข่ายผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบนโลกออนไลน์

(3.3) ส่วนงานด้านอื่น ๆ เช่น ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการออกมาตรการในการตรวจสอบพัสดุ
ของบริษัทขนส่ง ส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ให้ความตระหนักรู้แก่ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์
โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น (TO BE NUMBER ONE) ในรูปแบบแชทบอต เป็นต้น

บทสรุป

นวัตกรรมที่กลุ่มพุทธรักษาได้เสนอนี้จะสามารถช่วยป้องปรามการแพร่หลายของการโฆษณา
เพื่อซื้อขายยาเสพติดในสื่อสังคมออนไลน์ได้ ถึงแม้จะไม่สามารถตัดช่องทางการกระทำความผิดได้ทั้งหมด เนื่องจาก
ผู้จำหน่ายยาเสพติดสามารถสร้างบัญชีออนไลน์ใหม่ได้ตลอดเวลาและพัฒนาวิธีการหลีกเลี่ยงการตรวจจับ

ของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย แต่นวัตกรรมนี้จะสามารถช่วยลดจำนวนการซื้อขายสารเสพติดได้ในระดับหนึ่ง ด้วยการสร้างฐานข้อมูลคำศัพท์หรือสิ่งแสดงแทนสารเสพติด ที่ผู้จำหน่ายคิดค้นขึ้นมาเพื่อสื่อสารเฉพาะกลุ่มและนำส่งคลังคำศัพท์เหล่านี้ไปยังผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ให้ตรวจจับและระงับเนื้อหาซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการป้องกันเชิงรุกด้วยในกรณีที่คลังคำศัพท์เหล่านี้ถูกบรรจุอยู่ในฐานข้อมูลที่ระบบปัญญาประดิษฐ์ของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ได้เรียนรู้จดจำ ดังนั้น เมื่อมีความพยายามเผยแพร่เนื้อหาที่ปรากฏคำศัพท์ต้องห้ามเหล่านี้ ระบบปัญญาประดิษฐ์ก็จะสันนิษฐานว่าเนื้อหาที่กำลังจะเผยแพร่ดังกล่าวนั้นอาจเกี่ยวข้องกับ การซื้อขายสารเสพติด ทำให้สามารถระงับเนื้อหานั้นได้ ก่อนที่จะมีการเผยแพร่ ซึ่งส่งผลให้ไม่มีโอกาสที่เยาวชนจะสามารถมองเห็นโพสต์หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดได้ อันเป็นการลดโอกาสในการเข้าถึงสารเสพติดของเยาวชนได้

ดังนั้น จะพบว่าพฤติกรรมการกระทำผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวนมากเมื่อพิจารณาจากสถิติที่ได้แสดงมาแล้วข้างต้น ตลอดจนมีพฤติกรรมการซื้อขายสารเสพติดที่ให้โทษรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในด้านจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ปริมาณการครอบครองสารเสพติด ยังมาซึ่งความรุนแรงมากยิ่งขึ้นของผลกระทบทางสังคม ตลอดจนถึงอัตราการกระทำผิดซ้ำอีกด้วยดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีซึ่งได้อธิบายปรากฏการณ์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมที่มีประชากรจำนวนมาก หลากหลายกลุ่ม ซึ่งเป็นรูปแบบสังคมของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน นำสู่การคบหาสมาคมที่แตกต่าง อีกทั้ง ยังนำสู่ความขาดสลายหรือพังทลายลงของพันธะทางสังคมตามทฤษฎีพันธะทางสังคมของทราวิซ เฮอร์ซิช พื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงเป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการกระทำผิดดังกล่าว ในการนี้ นวัตกรรมการป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนตามที่เสนอมาแล้วจะนำไปสู่การลดปัญหาพฤติกรรมการกระทำผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากนวัตกรรมดังกล่าว ได้สร้างพันธะทางสังคมให้เข้มแข็งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหา อนึ่ง การใช้ระบบปัญญาประดิษฐ์ เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการปัญหาย่อมนำไปสู่การทำลายรูปแบบ วัฒนธรรมรองในการคบค้าสมาคมที่แตกต่างได้ อีกทั้งยังเป็นการตัดโอกาสตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม ซึ่งจะทำให้เยาวชนมองเห็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับการเสนอขายสารเสพติดออนไลน์ได้ ดังนั้น หากมีการดำเนินนวัตกรรมดังกล่าวอย่างจริงจังทุกภาคส่วน จะทำให้มั่นใจได้ว่าแนวทางป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครย่อมประสบผลสำเร็จอย่างแน่นอน

ส่วนที่ 4 บรรณานุกรม :

- กนิษฐา ไทยกล้า. (2565). การตลาดและการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดบนโลกอินเทอร์เน็ต ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2564. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กนิษฐา ไทยกล้า. (2566). การตลาดและการขายยาเสพติดบนโลกอินเทอร์เน็ต ปี พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). *การสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ ประจำปี 2565*.

กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *รายงานระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ*. นนทบุรี: สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด.

อิติรัตน์ เหล่าคมพจนานุกรม และคณะ. (2565). แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(1), 786-800.

พรชัย ขันดีและคณะ. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการ งานวิจัยและนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพฯ: เจริญการพิมพ์.

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. (2553). *แนวปฏิบัติเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553*.
https://www.newsbroadcastingcouncil.or.th/?page_id=292

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565ก). *แผนปฏิบัติการภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565ข). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566-2570)*.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2566). *รายงานการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ประจำปี 2565*.

DQ Institute. (2020). *2020 Child Online Safety Index*. <https://www.dqinstitute.org/wp-content/uploads/2020/02/2020COSIReport.pdf>

Siegel, L.J. (2017). *Criminology: The Core*. Boston: Cengage Learning.

United Nations Office on Drugs and Crime. (2022). *World Drug Report 2022*. <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2022.html>

แนวทางการป้องกันการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Issued by	กลุ่มพุทธรักษา
Approved by	ผู้บริหาร ยธ.
21-06-2023	

วัตถุประสงค์

- ▽ เพื่อศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่ กทม.
- ▽ เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการป้องกันการกระทำความผิดในการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนในพื้นที่ กทม.

C การวิเคราะห์ปัญหา
ส่งผลกระทบต่อ สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง

H รุนแรงต่อสุขภาพกายและจิตใจ

E จนท.รัฐป้องกัน/ปราบปรามแหล่งซื้อขายออนไลน์

R สร้างบัญชีใหม่ ขยายตลาด

S คล้ายกับการเผยแพร่/จำหน่ายสื่อลามกอนาจารเด็ก เว็บโป๊

E สร้างบัญชีออนไลน์=>เสนอขาย =>โปรโมชั่น =>ส่ง ยสต. =>รับ ยสต. => ขยายตลาด/กลุ่มผู้ซื้อ

รูปแบบและพฤติกรรม

นวัตกรรม "การตั้งศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์"

- 1 หน่วยงานรับผิดชอบ
- 2 จัดตั้งศูนย์ตรวจสอบการซื้อขายสารเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์
- 3 ภารกิจของศูนย์ตรวจสอบการซื้อยาเสพติดผ่านสื่อสังคมออนไลน์

